

Motion till riksdagen 2009/10:So511

av Lars Ohly m.fl. (v)

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt uppställning:

	Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Anslagsförändring (tkr)
1:4	Tandvårdsförmåner m.m.	6 593 310	1 350 000
1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	23 200 000	25 000
1:6	Bidrag till hälso- och sjukvård	522 505	-91 000
1:8	Bidrag till psykiatri	889 938	115 000
1:9	Prestationsbunden vårdgaranti	1 000 000	- 1 000 000
2:8	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	145 502	10 000
3:4	Omsorgslyft handikappomsorgen		100 000
3:3	Bidrag till handikapporganisationer	182 742	10 000
5:2	Omsorgslyft äldreomsorgen		200 000
6:2	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	189 045	203 000
9:1	Socialstyrelsen	864 833	7 000
	Summa:		929 000

Fel! Okänt namn

Sammanfattning av Vänsterpartiets förslag

Det viktigaste för att i det allvarliga ekonomiska läget säkerställa en hög kvalitet inom omsorgen och hälso- och sjukvården är att göra kraftiga resurstillskott till kommuner och landsting. Vänsterpartiet anslår därför under utgiftsområde 25 för detta ändamål 10 miljarder utöver regeringen i generella statsbidrag och tillfälliga konjunkturstöd. För 2011 och 2012 anslår inte regeringen en enda krona i ökade generella statsbidrag eller konjunkturstöd och vi avsätter då 20 respektive 15 miljarder kronor mer än regeringen. Genom en aktiv krispolitik säkras god kvalitet inom vård och omsorg, samtidigt som jobb skapas.

Vidare fortsätter Vänsterpartiet i årets budget sin satsning på tandvård, psykiatri och tillgänglighet. När det gäller tandvård avsätter vi pengar för att göra denna tillgänglig för asylsökande och papperslösa. Bidrag till handikapporganisationer är anslag som räknas upp. Vi anser att regeringens förslag till så kallad prestationsbunden vårdgaranti i stället ska satsas på verklig förbättring av vården i form av fler anställda och bättre tillgänglighet.

Vi vill genomföra stora satsningar på ett s.k. omsorgslyft inom både äldreomsorgen och handikappomsorgen. Inom dessa områden satsar vi såväl på kompetensutveckling som på utbildning och nyanställningar. Vi avslår regeringens satsningar på värdighetsgaranti och program för äldreomsorgen eftersom dessa leder i fel riktning. I stället satsar vi medel på en god äldreomsorg för alla med fokus på äldres psykiska hälsa, multisjuka äldre och möjligheten till äldreomsorg på egna modersmålet.

Andra viktiga områden är permanent finansiering av brottsofferjour för hbt-personer liksom en satsning på förlossningsvård i glesbygd och en informationskampanj om hiv och säkert sex. Vi vill utöka subventioneringen av speciallivsmedel till att gälla upp till 19 år. Resurskvinnojouurer för missbrukande och psykiskt sjuka kvinnor och satsningar på ett barnriskcentrum är ytterligare viktiga satsningar.

Vänsterpartiet avsätter 8 miljarder kronor som ett konjunkturrellt investeringsstöd till kommunsektorn. Detta ska bland annat särskilt verka för ökad tillgänglighet för personer med olika typer av funktionsnedsättning. Investeringsstödet kommer att underlätta för kommunsektorn att nå det handikappolitiska målet ”enkelt avhjälpta hinder” under 2010. Större delen av det stödet redovisas under utgiftsområde 25.

Tandvårdsförmåner

Vänsterpartiet tycker att det är dags att vi inser att god tandvård är en verklig klassfråga. Regeringens reform har snarare förstärkt detta än förbättrat fördelningsspolitiken. Den stora satsning som regeringen gjort har i större utsträckning inneburit att människor fått dyrare tandvård än tvärt om. Den mycket dyra och krångliga administrationen har också gjort att kostnaderna för den

Fel! Okänt namn på

enskilde individen när det gäller förebyggande tandvård snarare ökat än minskat. Regeringens reform lämnar helt den grupp som kanske är i störst behov av en reform i sticket eftersom den inte ger ersättning för kostnader under 3 000 kronor.

Vänsterpartiet anser att det nu är dags att ta ett steg mot en tandvårdsreform värd namnet. Vi vill återuppta det arbete som Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet inledde under förra mandatperioden för att genomföra en reform som gör skillnad för dem som mest behöver det. Inriktningen på en sådan reform ska vara att den ska leda fram till ett verkligt högkostnadsskydd liknande det som finns inom hälso- och sjukvården. För att en sådan reform ska vara möjlig att genomföra såväl ur ekonomiskt som ur praktiskt perspektiv väljer vi att fördela reformen över ett antal år. För att inleda arbetet för ett system med högkostnadsskydd avsätter Vänsterpartiet 1 300 miljoner kronor utöver regeringens satsning under 2010 och 2 000 miljoner kronor under åren 2011 och 2012. Därefter fortsätter satsningen ytterligare två år för att uppnå en nivå med ett verkligt högkostnadsskydd.

För att även asylsökande och papperslösa ska ges rätt till tandvård på samma villkor som övriga befolkningen avsätter vi 50 miljoner kronor per år.

Omreglering av apoteksmarknaden

Under anslag 1:6 avser regeringen att satsa 91 miljoner kronor i bidrag till hälso- och sjukvården eftersom den på grund av omregleringen av apoteksmarknaden påförs vissa samhällsnyttiga uppgifter. Vänsterpartiet motsätter sig omregleringen och utförsäljningen av Apoteket och avslår därför detta anslag om 91 miljoner kronor.

Subventionerade speciallivsmedel även för ungdomar

Barn som är intoleranta eller allergiska mot vissa livsmedel kan i dag få ett begränsat bassortiment av vissa livsmedel från apoteket. Det gäller gluten- och mjölkfria specialprodukter. Barn upp till 16 år får då en livsmedelsanvisning. Som ett led i att stärka barn i en utsatt ekonomisk situation anser Vänsterpartiet att denna förmån ska gälla för ungdomar upp till 19 år. För att finansiera detta anslår Vänsterpartiet 25 miljoner kronor om året under anslag 1:5.

Fel! Okänt namn

Psykiatri

Satsningen på psykiatri 2005 och 2006 som Vänsterpartiet gjorde tillsammans med den socialdemokratiska regeringen och Miljöpartiet var ett viktigt steg i rätt riktning för att stärka psykiatri. Tyvärr har satsningarna därefter tonats ner. När nu regeringen gör en efterlängtat satsning är den inte bara för liten utan i första hand allt för kortsiktig. Att göra en långsiktig satsning är helt nödvändigt för att kunna genomföra den kvalitetshöjning som krävs inom psykiatri, och Vänsterpartiet vill därför fortsätta att ge ett extra stöd till psykiatri.

Förutom det allmänna stöd som Vänsterpartiet satsar på kommunerna är vårt riktade stöd till psykiatri långsiktigt utifrån psykiatrisamordnarens rekommendationer. Inom utgiftsområdet utbildning visar vi också de satsningar som vi gör för att utbilda såväl skötare som olika typer av specialister inom den psykiatriska vården.

Riksrevisionens (Psykiatri och effektiviteten i det statliga stödet RIR 2009:10) granskning konstaterade att de statliga extrapengarna hade haft marginell betydelse – den psykiatriska vårdens problem kan inte lösas med tillfälliga bidrag. Vi menar att det är viktigt att denna stora satsning blir verklig, långsiktig och strategisk, och vi tillför därför psykiatri medel för att finansiera denna satsning. Utöver regeringens satsning anslår därför Vänsterpartiet 110 miljoner kronor för åren 2010 och 2011, och 2012 avsätter Vänsterpartiet 325 miljoner kronor utöver regeringens satsning

Vi satsar också på det förebyggande arbetet inom psykiatri, framför allt inom suicidprevention. Detta är ett mycket viktigt område som behöver få en permanent finansiering till skillnad från i dag. Därför anslår Vänsterpartiet 5 miljoner kronor utöver regeringens förslag till Nationella hjälplinjen år 2010 och 10 miljoner kronor årligen för 2011 och 2012.

Prestationsbunden vårdgaranti

Vänsterpartiet avvisar det föreslagna anslaget om prestationsbunden vårdgaranti. Vi anser i stället att pengarna ska gå till en verklig vårdgaranti genom att satsa på antalet anställda inom vården och deras kompetens. Vi avsätter medel för såväl utbildning som vidareutbildning och anställning via olika områden i vår budget. Vi avvisar därför anslaget om 1 000 miljoner kronor per år till prestationsbunden vårdgaranti.

Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Under den senaste tiden har antalet hivsmittade personer ökat dramatiskt. Det gäller personer inom alla riskkategorier men också personer utanför dessa kategorier. Det finns en oro över att vaksamheten och kunskapen om denna och andra smittsamma sjukdomar av liknande karaktär har minskat, både bland allmänheten och bland sjukvårdspersonal.

För att minska spridningen måste det vidtas åtgärder. Vänsterpartiet anser att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att tillsammans med ideella organisationer genomföra en tydlig och målgruppsinriktad informationskampanj om hiv och säkert sex. För detta ändamål anslår vi utöver regeringens anslag till de ideella organisationerna 10 miljoner kronor per år.

Omsorgslyftet inom handikappomsorgen

Området för funktionsnedsättningar behöver en långsiktig satsning på kompetenshöjning. Personalen har ofta med sig viktiga kunskaper och erfarenheter men saknar utbildning om funktionsnedsättningar. Det finns ett stort behov av kontinuerlig kunskapshöjning om olika slags funktionsnedsättningar, bemötande, habiliterande och rehabiliterande arbetssätt samt flera andra områden.

Vänsterpartiet avser att göra en långsiktig satsning på kompetenshöjning av personalen inom området för funktionsnedsättningar genom att avsätta 2 miljarder kronor uppdelat på 10 år. För år 2010 anslår vi 100 miljoner kronor och därefter 200 miljoner kronor årligen.

Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken

Omsorgslyftet inom äldreomsorgen

Vänsterpartiet avsätter medel i denna budget, fullt medvetna om att det kommer att behövas ytterligare åtgärder för att garantera kompetensförsörjningen framåt för äldreomsorgen, för ett långsiktigt äldreomsorgslyft. Vi avser att satsa 4 miljarder kronor fördelat på 10 år. Pengarna ska kunna användas för den redan anställda personalen till fortsatt verksamhetsnära kvalitetsutveckling, grundläggande yrkesutbildning för dem som saknar detta och kvalificerad påbyggnadsutbildning inom angelägna områden, allt utifrån kommunernas skiftande behov. Självklart ska validering användas så att all den kunskap äldreomsorgens personal har tillgodoräknas dem. Lärande på arbetsplatsen ska utvecklas och erfarenheterna därifrån spridas. Vi avsätter således

Fel! Okänt namn på

200 miljoner kronor 2010 för detta ändamål och därefter 400 miljoner kronor årligen.

En god äldreomsorg för alla

För att åstadkomma en god äldreomsorg för alla vill vi genomföra en satsning på äldreomsorgen fokuserad på tre grupper som idag är i behov av mer stöd.

Den första gruppen är äldre med psykisk ohälsa. Här behövs åtgärder för att undersöka äldres psykiska hälsa och stora resurser för att kunna förbättra den.

Den andra gruppen är personer med annat modersmål än svenska för vilka vi förbättrar möjligheten att få äldreomsorg på det egna modersmålet. Detta är viktigt både för personer som bott i Sverige under kortare tid men också för dem som kanske genom demens eller andra sjukdomar tappat det svenska språket.

Den tredje gruppen är de multisjuka äldre. Det är en grupp som förväntas öka i antal i framtiden, vilket gör att vård- och omvårdnadsinsatser måste koordineras på ett så effektivt sätt som möjligt. Multisjuka äldre har ett stort behov av en vård som ser till individens samlade situation under en längre och sammanhängande tid. Det krävs helhetssyn, kontinuitet och samverkan över specialitets-, professions- och organisationsgränser. Satsningar på sådan vård skulle göra livet lättare och värdigare för många sjuka och deras anhöriga. För denna satsning på en god äldreomsorg för alla anslår Vänsterpartiet 140 miljoner kronor per år från och med 2010.

Regeringens satsning på ett program för äldreomsorgen är fokuserad på privatiseringar och kundvalsmodeller. Det gynnar privata företags intressen på området men är inget som ger en god äldreomsorg för brukarna. Vänsterpartiet motsätter sig detta program för äldreomsorgen och avslår därför regeringens anslag på 50 miljoner kronor per år.

Vänsterpartiet anser inte heller att en s.k. värdighetsgaranti är någon väg till förbättrad äldreomsorg. Ett bättre sätt att uppnå verklig värdighet är att ge personalen möjlighet till kompetensutveckling och att se till att det finns tillräckligt med personal av olika kategorier inom omsorgen. Vi avvisar därför de medel som regeringen avsatt för detta ändamål.

Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

Kvinnojourer

Vänsterpartiet är stolt över att ha bidragit till att kvinnojourerna tillförts 100 miljoner kronor om året. Kommunerna måste nu ta sitt ansvar för att tillgodose kompetent stöd till samtliga våldsutsatta kvinnor som söker hjälp. De måste utbilda socialtjänstens personal men också personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar och äldre. Kunskapen om mäns våld

mot kvinnor måste förbättras rejält, inte minst gäller det kunskap för att förbättra stödet till våldutsatta kvinnor med funktionsnedsättningar eller pågående missbruk.

Det måste också finnas kunskap och metoder för att ge stöd till de flickor och kvinnor, men också pojkar, som utsätts för s.k. hedersrelaterat våld. Barnperspektivet måste alltid finnas med, och stödet till de barn som bevittnat våld mot sina mödrar måste förbättras. För att stimulera en kompetensutveckling inom socialtjänsten och bland personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar avsätter vi 55 miljoner kronor per år från 2010.

Även kvinnor med funktionsnedsättningar är en särskilt utsatt grupp och har särskilda behov av stöd när de utsätts för mäns våld. Det faktum att många kvinnojourer har svårt att ta emot dessa kvinnor är en särskilt försvårande omständighet. Kvinnojourerna har många gånger ytterst begränsade resurser, och därför menar vi att det behöver tillföras medel för att stimulera en tillgänglighetsanpassning av jourerna. Vi avsätter 10 miljoner kronor per år från 2010.

Vi menar att staten bör ta ett särskilt ansvar för de mest utsatta kvinnorna. Regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot missbrukande kvinnor respektive kvinnor med psykiska funktionsnedsättningar. För att stödja en satsning på resursjourer avsätter Vänsterpartiet 20 miljoner kronor per år från 2010.

För att göra nationellt centrum för kvinnofrid tillgängligt även för kvinnor som är döva och hörselskadade anser Vänsterpartiet att en möjlighet att kommunicera via dövtolk bör införas. För att utveckla detta arbete avsätter Vänsterpartiet 2 miljoner kronor årligen.

Nationellt resurscentrum mot prostitution

Det behövs fler och samlade kraftåtgärder för att minska prostitutionen. Riksdagen bör därför begära att regeringen tillsätter en utredning om inrättandet av ett nationellt resurscentrum mot prostitution som ska ha i uppgift att ta emot och stötta dem som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum, som ska ha specialistkompetens på området, bör även arbeta med stöd och information gentemot institutioner och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Det bör även samverka med berörda myndigheter och organisationer. Utredningen bör även beakta vilka riktade anslag som krävs till kommunerna för att stödja dem som vill ta sig ur prostitutionen. För att finansiera ett nationellt resurscentrum mot prostitution avsätter Vänsterpartiet 7 miljoner kronor per år från 2010.

Utveckling och kunskap inom missbruksområdet

Under förra mandatperioden tillsattes Mobilisering mot narkotika (MOB) för samordning av narkotikapolitiska insatser. MOB gjorde ett mycket bra arbete genom att höja nivån i den svenska narkotikapolitiken, men lades ned vid

Fel! Okänt namn på

årsskiftet 2007/08. Vänsterpartiet anser att det är beklagligt och slöseri med satsade resurser att inte verksamheten fick fortsätta. Vänsterpartiet anser därför att det behövs en självständig enhet inom ramen för lämplig myndighet för kunskapsutveckling inom narkotikaområdet. Vidare anser vi att Stockholms läns landstings enhet Maria Ungdom bör göras till ett nationellt kunskapscentrum för frågor gällande missbruk och ungdomar. För dessa ändamål anslår vi 100 miljoner kronor per år.

Riskbarncentrum

Vänsterpartiet vill starta ett riskbarncentrum under 2010. Tanken med ett riskbarncentrum är att utveckla ett nationellt kunskapscentrum som kan hämta in och sprida kunskaper för att utjämna skillnader i kunskap och behandling eller utredning mellan olika regioner när det gäller barn som utsätts för våld och övergrepp. Genom kunskaps-spridning ska det säkerställas att barn inte får olika behandling beroende på var de bor. För detta ändamål avsätter vi 7 miljoner kronor 2010 och 13 miljoner kronor per år från 2011.

Brottsofferjour för hbt-personer

Under en lång rad år har verksamheten med brottsofferjour för personer som blivit utsatta för brott på grund av sexuell läggning levt en osäker tillvaro. Finansieringen har varit oklar och det skapar såklart osäkerhet i en utvecklingsfas. Samtidigt som lagstiftningen på området skärpts så till vida att brott som begås med syfte att kränka personer på grund av deras sexuella läggning kan ge längre straff har inte stödverksamheten till de personer som utsätts gett samma uppmärksamhet. Vänsterpartiet anser att det nu är dags att permanenta stödet till brottsofferjourer för personer inom hbt-gruppen. Vi anslår därför 2 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

Socialstyrelsen

Jämställdhetsenhet

Det behövs mer kunskap och statistik om kön i hälso- och sjukvården. Samtidigt finns det också ett behov av att verkställa de förslag som ändå kommit på området. Socialstyrelsen har t.ex. tagit fram ett antal rapporter innehållande förslag som skulle kunna leda jämställdhetsarbetet vidare. Därför föreslår vi att det införs en jämställdhetsenhet på Socialstyrelsen. Enheten ska arbeta med uppföljning av tillgänglighetsfrågor och prioriteringsfrågor och särskilt tillse att dessa områden har könsuppdelad statistik. Enheten ska också analysera statistiken och lämna förslag på åtgärder. För detta ändamål bör Socialstyrelsen tillföras 2 miljoner kronor per år från 2010.

Förlossningsvård på landsbygden

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen i riksdagen lyft fram frågan om att säkerställa en jämlik förlossningsvård i hela landet. Den oro som funnits över tillgången till förlossningsvård har funnits i såväl landsbygd som i storstad. Under kommande mandatperiod bör utvecklingsprojekt stimuleras för förlossnings- och mödravård på landsbygden. Vänsterpartiet avsätter medel om 5 miljoner kronor för att genomföra ett sådant projekt inom ramen för Socialstyrelsens verksamhet.

Stockholm den 5 oktober 2009

Lars Ohly (v)

Marianne Berg (v)

Hans Linde (v)

Lena Olsson (v)

Jacob Johnson (v)

Elina Linna (v)

Alice Åström (v)